

Vergroening van het gasnet

Kan vergisting daar aan bijdragen ?

René Cornelissen

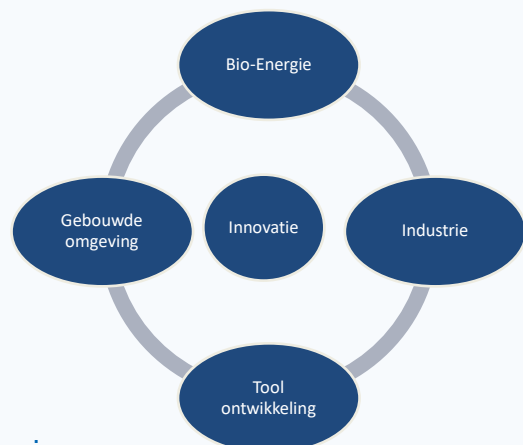

www.ccsenergieadvies.nl

1

Wij zijn wij bij CCS

- Energie, innovatief en integraal
- 15 consultants en ontwikkelaars
- Onderwerpen
  - Biogas
    - Mono-mestvergisting op de boerderij
    - Biogasopwerking tot Groen gas
    - Stikstofstripper
    - Kennisoverdracht binnen hele EU: Planet
  - Energiebesparing in de gebouwde omgeving
  - Industriële energiebesparing

www.ccsenergieadvies.nl

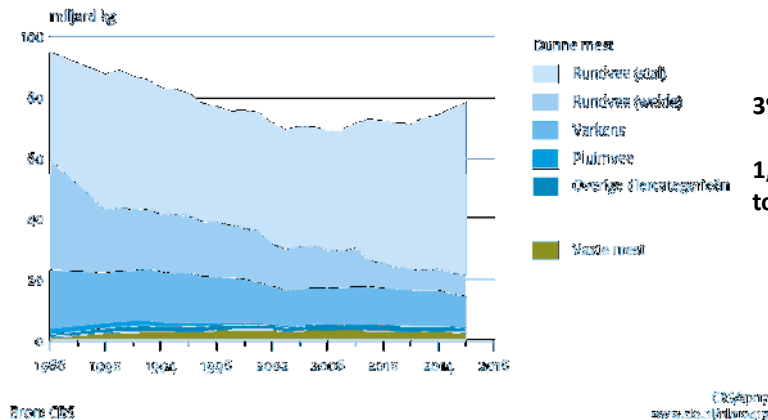
Verduurzaming van de melkveehouderij

2

2

Vooral rundveemest

Productie dierlijke mest

3% van de mest nu in de vergister

1,5 miljard m³ groen gas (5% van het totaal) bij 100% mestvergisting

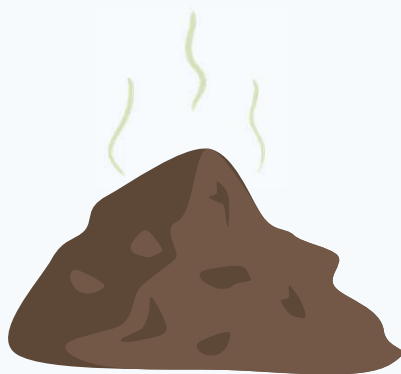
www.ccsenergieadvies.nl

Verduurzaming van de melkveehouderij

3

3

CO₂ besparing op twee punten

Vermeden **methaan**
uitstoot van mestopslag

Vermeden **CO₂** uitstoot van
aardgas verbranding

www.ccsenergieadvies.nl

Presentatietitel invullen

4

4

CO₂ besparing: een casus van de WUR

Referentie casus	Vergister casus
540 koeien	540 koeien
Roostervloer	Geheel dichte vloer
6 maanden mestopslag	0.1 maanden mestopslag
Geen vergisting	Vergisting en gasopwaardering
Geen weidegang	Geen weidegang

(Groenestein, Melse, Mosquera & Timmerman, 2020)
WUR edepot nummer 515098

www.ccsenergieadvies.nl

Presentatietitel invullen

5

5

CO₂ besparing: een casus van de WUR

Referentie casus

- Omzetting van koolstof naar methaan tijdens opslag
- Geen duurzame energie productie

Vergister casus

- Minder methaanproductie tijdens opslag
- Vervanging van aardgas met duurzame energie productie

(Groenestein, Melse, Mosquera & Timmerman, 2020)
WUR edepot nummer 515098

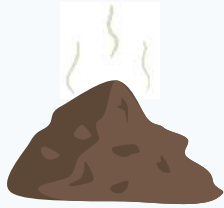
www.ccsenergieadvies.nl

Presentatietitel invullen

6

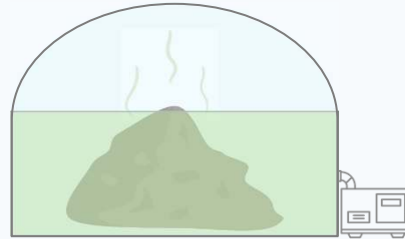
6

Emissiebesparing: mestopslag

1 ton mest (zonder vergisting)

2,95 kg CH₄
82,6 kg CO₂-eq

1 ton mest (met vergisting)

0,73 kg CH₄
20,44 kg CO₂-eq

Een netto besparing van
62,2 kg CO₂-eq (75%)
per ton mest

(Groenestein, Melse, Mosquera & Timmerman, 2020)

www.ccsenergieadvies.nl

Presentatietitel invullen

7

7

Emissiebesparing: aardgas vervangen

1 ton mest (zonder vergisting)

0 m³ aardgas vervangen
0 kg CO₂-eq

1 ton mest (met vergisting)

21 m³ aardgas vervangen
37,4 kg CO₂-eq

Een netto besparing van
37.4 kg CO₂-eq
per ton mest

(Groenestein, Melse, Mosquera & Timmerman, 2020)

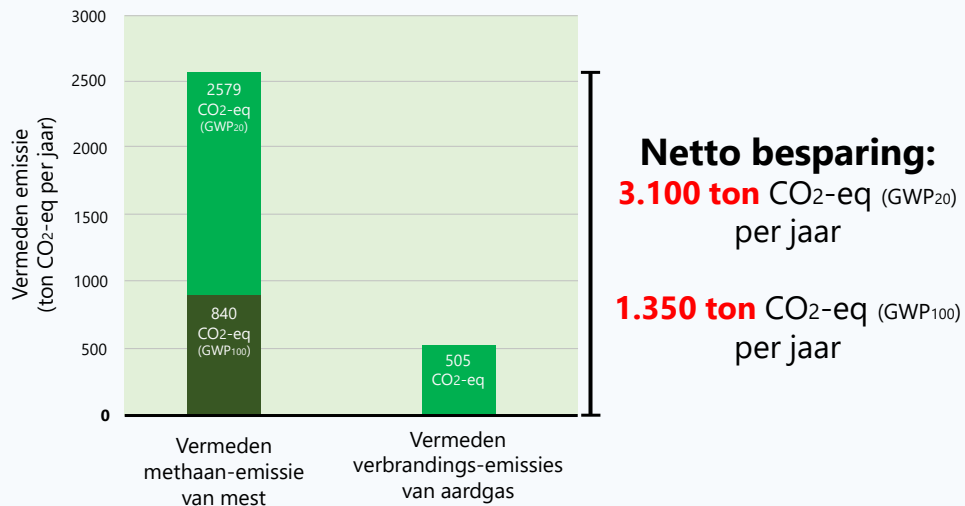
www.ccsenergieadvies.nl

Presentatietitel invullen

8

8

Gecombineerde emissiebesparing t.o.v. referentie

www.ccsenergieadvies.nl

Presentatietitel invullen

9

9

Hoeveel heeft u nodig ?

3 Melkkoeien

2500 m³ biogas /
1500 m³ groen gas
per jaar

4500 kWh

> 1 familie
voor 1 jaar

www.ccsenergieadvies.nl

Verduurzaming van de melkveehouderij

10

10

Energieopbrengst kleinschalige vergisting

Biogas is niet hetzelfde als aardgas

- Verontreinigingen (water, zwavel, etc.)
- Te hoog CO₂-gehalte, te laag CH₄ gehalte

Energie omzetting:

- Warmte/Kracht (WKK): elektriciteit en warmte van maken
- Opwaarderen tot groengas
- Direct verbranden (groene warmte)

www.ccsenergieadvies.nl

Verduurzaming van de melkveehouderij

11

11

Op de boerderij groen gas produceren

www.ccsenergieadvies.nl

Verduurzaming van de melkveehouderij

12

12

2 mono mestvergister in Overijssel voor groen gas

Lutten: rundveemest

Hoge Hexel: varkensmest

www.ccsenergieadvies.nl

Vergroening van het gasnet

13

13

Lowbudget boerderij schaal vergister: Flexobassin

www.ccsenergieadvies.nl

Verduurzaming van de melkveehouderij

14

14

Biogashub: de eenvoudige oplossing

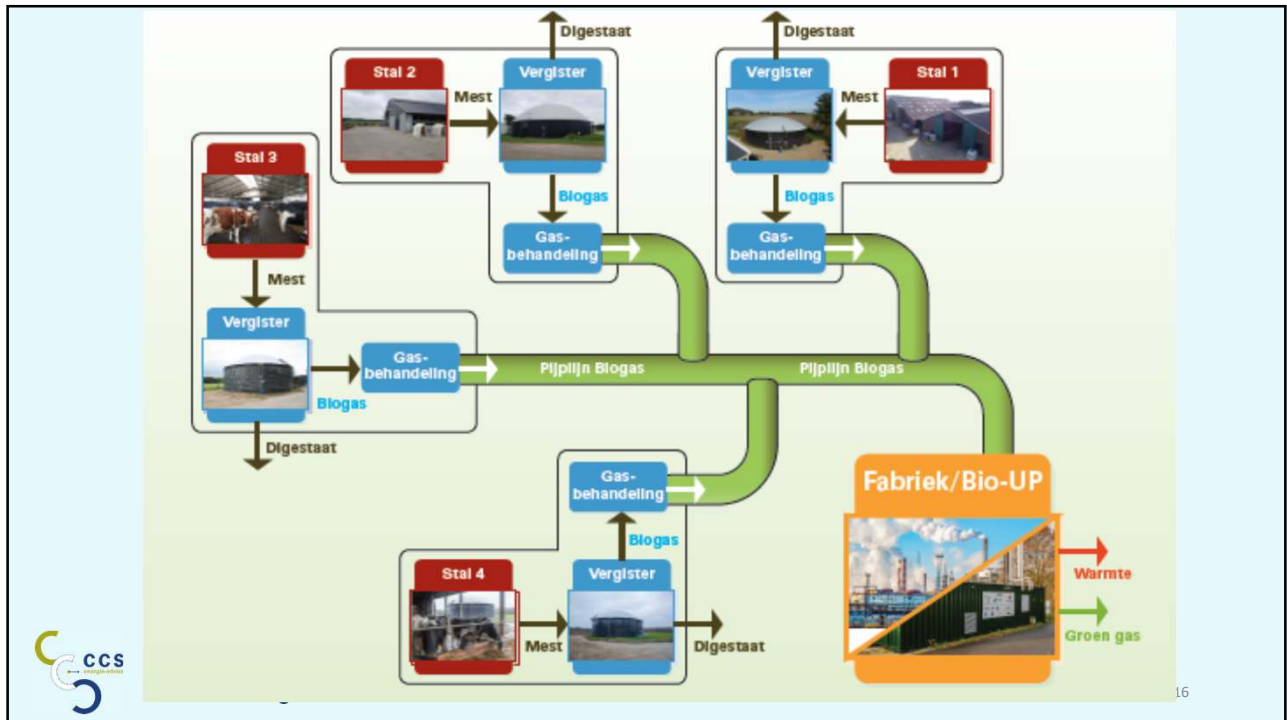

www.ccsenergieadvies.nl

Verduurzaming van de melkveehouderij

15

15

16

16

Studies

- Deventer: Laatste loodjes voor de bouw
- Noord-Deurningen: SDE+ aanvraag
- Eerbeek / Loenen: Bijna afgerond
- Steenderen: Financieel sterk, Tweede fase volgt
- Lochem: SDE+ aanvraag
- Laren: opstart, combinatie met waterstof wordt onderzocht
- KNB: in studie

www.ccsenergieadvies.nl

Presentatietitel invullen

17

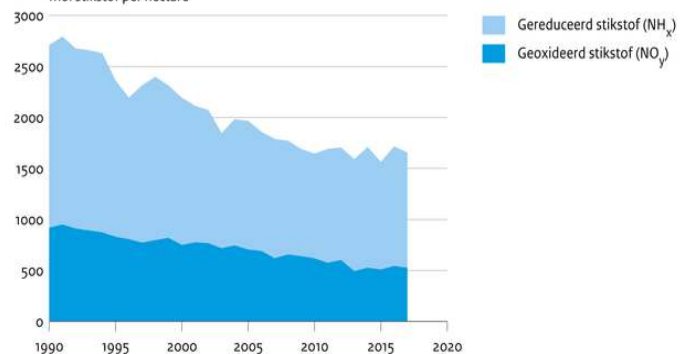
17

Stikstof emissie in Nederland

Nederlandse landbouw
verantwoordelijk voor
86% van ammoniak
emissie (2017)

Vermestende depositie

mol stikstof per hectare

Bron: RIVM 2019

RIVM/jun19
www.clo.nl/nlo18917

www.ccsenergieadvies.nl

Verduurzaming van de melkveehouderij

18

18

De technische oplossing stikstofreductie

Stap 1

Emissie-arme stalvloer

Stap 2

Vergister

Stap 3

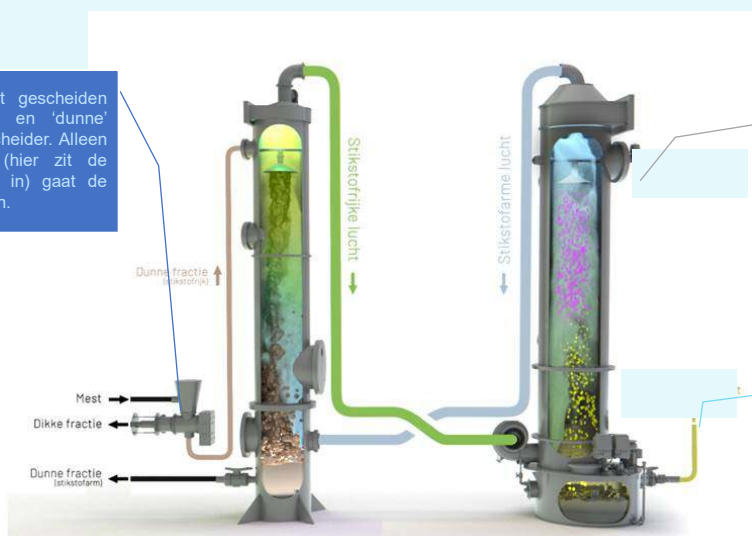
Stikstofstripper

19

19

In de laatste stap wordt digestaat door de stikstofstripper gehaald en het aanwezig stikstof wordt daardoor omgezet in vloeibare meststof

Digestaat wordt gescheiden in een 'dikke' en 'dunne' fractie in een scheider. Alleen dunne fractie (hier zit de meeste stikstof in) gaat de stikstofstripper in.

Onder invloed van warmte wordt zoveel mogelijk ammoniak (gas) gehaald uit de dunne fractie. Aan deze stikstofrijke lucht wordt een zuur toegevoegd. De stikstofrijke lucht gaat vervolgens een chemische verbinding aan met het zuur.

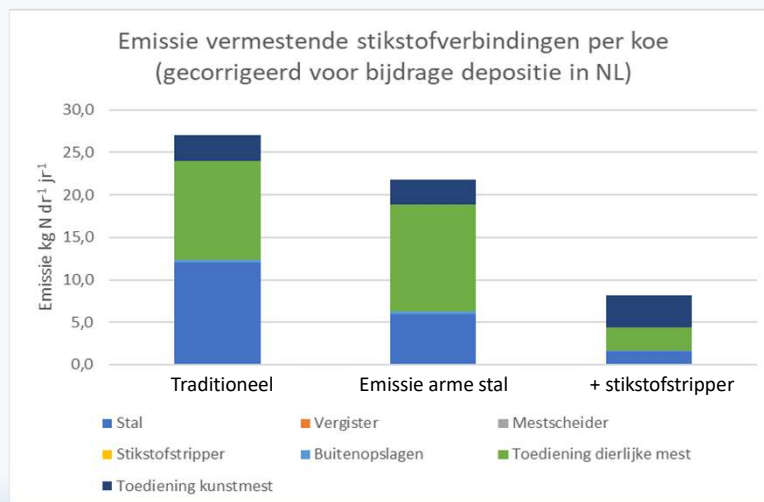
Uit de stripper komt een vloeibare kunstmest. De stikstof die hierin zit is sterker gebonden waardoor het minder snel 'vervluchtigt' bij uitrijden op land.

Bron: CCS Energie-advies

20

20

Stikstof uitstoot

Bron: Onderzoek CCS Energie-advies en data van Wageningen UR. Berekening gecontroleerd door Wageningen UR

www.ccsenergieadvies.nl

21

21

Rentabiliteit groen gas / biogas

- De case is met alleen SDE+ alleen voor de hele grote boeren met eigen mest haalbaar.
- Case haalbaar als de kosten van de biogashub op 10 cent per m³ biogas (3 tot 5 keer meer dan aardgas)
- Extra vergoeding nodig voor het reduceren van de stikstof emissie met bijna 70% ten gevolge van een emissiearme vloer en stikstofstripper :
  - Bij 150 koeien en 75 euro per kg ammoniak (prijs emissierechten) is dit 225.000 euro. Dit wordt nu niet gewaardeerd

www.ccsenergieadvies.nl

Verduurzaming van de melkveehouderij

22

22

Conclusies

- Vergisting biedt kansen
  - Aardgas vrij (5% van de aardgasvraag door biogas)
    - Business case is matig
  - CO₂ reductie verdubbelt bij vergisting rundveemest
    - Betere vergoeding hiervoor gewenst
  - Reductie stikstof emissie door emissiearme vloer en stripper bij rundvee:
    - Provincie kan stikstofuitstoot vermindering waardering

23

Vragen

- Voor meer informatie kijk op

www.bio-NP.nl of www.ccsenergieadvies.nl

Of neem contact op met René Cornelissen

- Tel 0570 – 667000

- E-mail: Cornelissen@ccsenergieadvies.nl

24